

DOSAR TEMATIC: TIMP ȘI TEMPORALITATE / 1: STUDII DE LINGVISTICĂ

PREZENTUL ANAFORIC ÎN FRANCEZĂ

Adriana COSTĂCHESCU
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Articolul este consacrat unei utilizări a timpului prezent, foarte frecventă în limba română, dar care există și în celelalte limbi romanice, în cazul de față, în franceză. Este vorba de prezentul anaforic, care în limba română se manifestă în enunțuri precum: "Ion mi-a spus că e obosit" fr.« Jean m'a dit qu'il était (litt. est) exténué ». Principala caracteristică a acestei forme este aceea a denotării unui interval de timp situat în întregime în trecut. În limba română, această utilizare a fost recent identificată (Uricaru 2003), deși descrierea dată nu este în întregime corectă. În acest articol, autorul descrie mai întâi prezentul anaforic în limba română, apoi se concentrează asupra aparițiilor acestei forme în vorbirea indirectă în franceză, atât în textele fictive, cât și în discursurile politice. Apariția acestei forme, care pare să contrazică regulile concordanței timpurilor, este văzută ca o manifestare a tendinței generale a limbilor europene de a apropia formele lingvistice din limba scrisă de cele din limba vorbită.

Cuvinte cheie: *prezent anaforic, prezent netranspus, referință temporală, vorbire indirectă*

VALORILE TEMPORALE ALE VIITORULUI SIMPLU ÎN FRANCEZA

Ancuța GUTĂ
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Descrierea viitorului francez simplu din perspectiva temporalității lingvistice face posibilă evidențierea dimensiunii enunțative a acestei perioade, la nivelul frazei și al textului. Utilizările acestui timp pun în evidență legătura strânsă care există între etimologia și valorile sale temporale și stilistice. Inventarul valorilor temporale ale viitorului simplu în franceza face posibilă înțelegerea temporalității lingvistice în raport cu categoriile de timp și aspect.

Cuvinte cheie: *viitor francez, formă simplă, uz, valori temporale, aspect.*

STUDIUL SEMANTIC AL MORFEMELOR FÈK, SOT, FIN, ANNIK ȘI AL DERIVATELOR ACESTORA. PENTRU O DESCRIERE A TRECUTULUI RECENT ÎN CREOLA HAITIANA

Rochambeau LAINY
Universitatea de Stat din Haiti

Rezumat

Trecutul recent este exprimat, în creola haitiană, cu ajutorul marilor *fèk, sot, fin* și *annik*. Aceste morfeme și derivatele lor sunt cu siguranță apanajul formal a acestui timp în creola, dar faptele arată că și alte procese lingvistice o pot exprima. Timpul exprimat de *fèk, sot, fin* și *annik* și formele derivate localizează faptul desemnat aproape de momentul rostirii, spre deosebire de cel notat de particule și expresii precum *te, gentan* ... care îl îndepărtează de acest reper. Valoarea semantică de bază a particulelor *fèk, sot, fin* și *annik* poate varia în funcție de context, mai ales atunci când acești marcatori sunt combinați cu anumite predicat și anumite preverbe. Combinate cu morfemul *te*, indicatorii *fèk, fin, sot, annik* și formele compuse *fèksot* și *fèkfin* denotă un trecut mai îndepărtat de momentul rostirii decât atunci când nu sunt asociați cu acest preverb. Combinate cu morfemul *ap*, marcatorii indică faptul că procesul desemnat este mai extins în timp decât atunci când este singur sau combinat cu morfemul *te*. Acest lucru se explică prin semantismul acestor

morfeme: *te* marcheaza trecutul si perfectivitatea, în timp ce *ap* indică extinderea intervalului și imperfectivitate. Sensul acestor marci variază în funcție de context.

Cuvinte cheie: *semantică temporală, morfosintaxă, interfață sintaxă / semantică, creolă haitiană*

CONDIȚIONALUL : FORME, SENSURI ȘI MODALIZARE

Bauvarie MOUNGA
Universitatea din Yaoundé I, Camerun

Rezumat

Acest articol își propune să arate că modul condițional trebuie considerat ca fiind un procedeu de modalizare în sine. Astfel, prin intermediul acestuia, vorbitorul operează o dedublare enunțativă a rostirii sale, fie pentru a comenta propriul său punct de vedere, fie pe cel al altcuiva. Ne plasăm studiul în succesiunea teoriei polifoniei a lui Anscombre / Ducrot (1983) și a concepției asupra modalizării lui Robert Vion (2005). În plus, ne bazăm pe stilistica expresiei pentru a analiza ocurențele condiționalului identificate în romanul *Ciuma* de Albert Camus.

Cuvinte cheie: *condițional, modalizare, dedublare enunțativă, polifonie, stilistică, punct de vedere*

OBSERVAȚII ASUPRA SEMANTICII CONDITIONALULUI ÎN LIMBILE ROMANICE

Mihaela POPESCU
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Acest studiu își propune să facă un bilanț al valorilor recurente în gramatici și studii referitoare la semantica formelor canonice ale condiționalului în franceză, spaniolă, italiană și română. Mai precis, obiectivul nostru este să schițăm spectrul valorilor comune și distincte la nivel inter-roman pentru a putea detecta zonele semantice de intersecție și mai ales cele de disociere a reprezentării lingvistice a acestor valori la nivelul celor patru sisteme lingvistice luate în susținut de analiza noastră. Abordarea metodologică vizează inițial operația selecției și apoi cea a clasificării semantice atât la nivel intralingvistic, cât și interlingvistic.

Cuvinte cheie: *condițional, limbi romanice, valori semantice, temporalitate, modalitate*

TEMPORALITATEA ȘI IERARHIZAREA TIMPURILOR VERBALE ALE TRECUTULUI LA BEAUZÉE

Amani RABEH
Universitatea Lumière Lyon 2, Franța

Rezumat

Mai multe gramatici iau distribuția tripartită a timpului ca bază pentru studiul lor asupra sistemului verbal. Unii descriu tratamentul formal al contribuției semantice vehiculate de timpurile gramaticale în termeni de relații între coordonatele temporale. Această abordare nu este nouă, contrar celor susținute de unii lingviști temporalisti care i-o atribuie logicianului american Hans Reichenbach [Reichenbach 1947]. Acest articol este o tentativă de a prezenta teoria timpului lui Nicolas Beauzée [1782] și de a arăta că sistemul său se bazează pe o descriere a semnificatului timpurilor verbale în termenii relațiilor dintre coordonatele temporale este unul dintre modelele precursoare ale lui Reichenbach, care au fost punctul de plecare pentru câteva lucrări ulterioare privind referința temporală.

Cuvinte cheie: *temporalitate, timp verbal, trecut, coordonate temporale.*

UN EXEMPLU DE PIERDERE A CARACTERULUI DE FIXITATE : CUVÂNTUL *TIMP* ÎN ENUNȚURI PAREMICE FRANȚUZESTI

Anda RĂDULESCU
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

În acest articol ne propunem să examinăm condițiile de destructurare a enunțurilor paremice franceze și a unor structuri fixe formate pe baza cuvântul *timp*, în diverse sloganuri publicitare. Întrucât enunțurile paremice sunt caracterizate de diferite grade de fixitate, le-am analizat mai întâi după trei criterii (referențiale, transformaționale și semantice) pe care le-am considerat fundamentale pentru această trăsătură. Apoi am considerat restructurarea ca o transgresiune formală și am încercat să evidențiem diferitele mecanisme de destructurare la patru niveluri: lexical, sintactic, semantic și prozodic.

Cuvinte cheie: *enunț paremic, structură fixă, pierderea caracterului fix, slogan publicitar.*

DOSAR TEMATIC TIMP ȘI TEMPORALITATE / 2: STUDII DE LITERATURĂ

BIBLIOTERAPIA ȘI TEMPORALITATEA : CE TEXTE PENTRU BIBLIOTERAPIE ÎN ALGERIA?

Yamina ABOURA-NADJI
Universitatea din Oran 1, Algeria

Rezumat

Conceptul de verticalitate este un adevărat paradox, fiind situat între cei doi poli, negativul căderii, ceea ce numim degringolada în limbajul comun și ascensiunea victorioasă, cu toată victoria care poate costa ca energie fizică și psihică.

Verticalitatea este cuprinsă între atracția vidului care te împinge spre nimic, și impulsul care ne ridică spre cer. În literatură, textele care permit reflecția la aceste efecte și aceste reprezentări se numesc texte de verticalitate. Această reflecție este un prealabil la aplicarea unui sistem de biblioterapie în contextul social algerian, inspirat de o experiență pe care am realizat-o într-un grup de *Lecturi plurale*¹ în 2009 cu Janine Mery.

Cuvinte cheie: *temporalitate, verticalitate, texte literare, limbaj, biblioterapie.*

ÎNCHISOARE SI EVADARE : ÎNTRE CONCENTRICITATE ȘI EXCENTRICITATE TEMPORALĂ

Elena Mihaela ANDREI
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași, România

Rezumat

Studiul nostru își propune să arate că la Nerval, mai precis în „Istoria starețului lui Bucquoy”, scrierea incongruentă sau fragmentată a acestei povești nu se opune ideii de completitudine sau de unitate, ci ideii de

¹ <https://arbreateliers.wordpress.com/category/la-carte/lecture-plurielle/>.

continuitate totală, de țesătură continuă, de continuitate discursivă, în sfârșit de organicitate interioară. Scrierea lui Nerval este oglinda unei povesti multifățate, marginale și subversive, care nu poate fi citită sau înțeleasă decât în această contra-discursivitate, prin urmare în lipsa sa de linearitate. Timpul narativ ciclic, subiectiv, tabular sau în spirală, care se opune timpului liniar și obiectiv, impune o anumită lectură a gesturilor și planurilor de evadare ale personajului. Durata încarcerării și fuga nu mai este trăită ca durată fizică, ci ca o experiență subversivă, latentă de opoziție și rezistență.

Cuvinte cheie: *timp fizic, timp iterativ, concentricitate temporală, excentricitate temporală, închisoare, evadare*

TIMPUL ROBINSONIADELOR CONTEMPORANE. EXEMPLUL LUI JEAN GIRAUDOUX, MICHEL TOURNIER ȘI PATRICK CHAMOISEAU

Mathilde BATAILLÉ
Universitatea din Angers, Franța

Rezumat

De la publicarea sa în 1719, romanul *Robinson Crusoe* de Daniel Defoe a avut un succes uriaș și a făcut obiectul multor rescrieri care au transformat această poveste într-un mit literar. Dacă robinsoniadele din secolele XX și XXI se distanțează de modelul lor, multe au în comun timpul ca problemă centrală, filozofică și literară. Prin exemplul lui *Suzanne și Pacificul* de Jean Giraudoux, *Vineri sau limburile Pacificului* (1967) de Michel Tournier și *Amprenta lui Crusoe* (2012) de Patrick Chamoiseau, vom arăta că genul robinsoniadei devine, la începutul secolului XX, un spațiu de reflecție asupra conștientizării timpului și a scrierii sale.

Cuvinte cheie: *robinsoniade, roman, mit, timp, prezent, filozofie*

REFERINȚĂ TEMPORALĂ ȘI DORINȚĂ DE AUTO-DEFINIȚIE LA AFRO-AMERICANI: *OM INVIZIBIL, PENTRU CINE CÂNȚI?* DE RALPH ELLISON

Pierre Suzanne EYENGA ONANA
Universitatea din Yaoundé I, Camerun

Rezumat

Studiul arată că, prin descrierea timpului, eroul lui Ralph Ellison impune o voință fermă de a se autodefini în fața unei societăți americane înapoiate, marcate de flagelul segregării rasiale la mijlocul secolului XX. Pe baza abordării naratologice postulate de Gérard Genette, studiul examinează expresivitatea poveștii folosind tripticul „ordinea, durata și frecvența”, în vederea declinării problemei etice ridicate de narațiunea lui Ellison în trei momente strategice: interogarea structurii spațiale care poartă diegeza; decriptarea variantelor temporale care alimentează narațiunea și dezvaluirea mitului întruchipat de hermeneutica timpului în romanul lui R. Ellison.

Cuvinte cheie: *segregare rasială, vedere asupra lumii, ordine, durată, frecvență, autodefinire.*

SCURGEREA TIMPULUI SAU LIMITELE TEMPORALE IN POVESTIREA *O INIMA SIMPLA* DE G. FLAUBERT

Camelia MANOLESCU
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Povestea *O inima simplă*, din culegerea *Trois contes* de G. Flaubert (1877), pune în prim plan figura bravului servitor Félicité și subliniază cadrul temporal și analiza psihologică a personajelor. Naratorului îi place să manipuleze indicii care se referă la timp și spațiu pentru a individualiza fiecare personaj care urmează un curs prestabilit în economia poveștii.

Prin focalizarea amintirilor din copilărie și tinerețe ale scriitorului realist, cunoscute atât pentru reconstrucția evenimentelor, cât și pentru crearea senzației realității, ne propunem să analizăm fluxul de timp care determină soarta servitorul Félicité, în contact cu ceilalți, comunitatea și acțiunile care par să se desfășoare cu puțin timp înainte. Vrem astfel să insistăm pe schema conform căreia evoluează fiecare personaj supus acțiunii timpului (limita inițială și limita finală; obstacolul; timpul accelerat sau timpul de mișcare lentă), asupra viziunii asupra timpului, cu ajutorul marilor temporale care să asigure cronologia poveștii și să situeze acțiunea în realitate.

Cuvinte cheie: *flux temporal, limită inițială / limită finală, obstacol, timp accelerat / timp inactiv, beatitudine*

REPREZENTĂRI ALE TIMPULUI PERSONAL ÎN TRAGEDIILE RENĂȘTERII

Vincenzo REINA LI CRAPI
Universitatea Picardiei - Jules Verne, Franța

Rezumat

În tragediile Renașterii, regăsim un joc subtil al timpului dramatic, care este uneori scurt, alteori întins, alteori discontinuu. Cu toate acestea, alternanța acestor durate, așa cum sunt percepute și rostite de personaje pe scenă, creează un timp care este simțit și trăit mai întâi ca durată personală. Reprezentarea acestor experiențe temporale face posibilă contabilizarea stării protagoniștilor și, în cazul de față, dezvaluie viziunea despre lume pe care opera ar trebui să o transmită publicului său.

Cuvinte cheie: *tragedii (secolul XVI), reprezentări ale timpului, durate personale, tragedie renascentistă italiană, timp tragic.*

DOSAR VARIA: LITERATURA, LINGVISTICA ȘI DIDACTICA LIMBII FRANCEZE

FALSII PRIETENI SUPUSI TESTULUI TIMPULUI ȘI SPAȚIULUI

Daniela DINCĂ
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Luând ca punct de plecare analiza semantico-pragmatică a "falsilor prieteni" franco-români care desemnează obiecte de modă vestimentară, articolul nostru propune mai întâi o privire sintetică asupra principalilor termeni folosiți pentru a eticheta cuvintele de origine franceză integrate în lexicul limbii române: împrumut lexical, neologism, cuvânt recent, frantuzism, galicism, etc. În a doua parte, analiza semantico-pragmatică va arăta că "falsii prietenii" au păstrat parțial semnificațiile etimonului francez, dar au adăugat și altele, astfel încât utilizarea celor două cuvinte având aceeași origine nu se referă la aceleași realități în cele două limbi. Prin urmare, falsii prieteni sunt o sursă de neînțelegere și confuzie, mai ales atunci când vine vorba de limbi înrudite, precum româna și franceza, două limbi romanice care împărtășesc multe cuvinte.

Cuvinte cheie: *împrumuturi lexicale, neologism, francezism, galicism, falși prieteni.*

INTELEGHEREA SCRISA SI COMPETENTA GRAMATICALA

Helena HOROVA
Universitatea Boemia de Vest din Pilsen, Republica Cehă

Rezumat

Obiectivul principal al articolului nostru este identificarea punctelor gramaticale semnificative pentru un text în limba franceză specializată, care, de obicei, prezintă probleme de înțelegere pentru publicul academic ceh. Acest public studentesc învață de obicei franceza ca a doua limbă străină. (Amintim că ceha face parte din grupul limbilor slave occidentale și este o limbă inflexională). Întrebările legate de alegerea și rolul demersului de predare a gramaticii în cursul de limba franceză de specialitate urmăresc rezultatele sondajului realizat.

Cuvinte cheie: *franceză specializată, înțelegere, lectură, gramatică.*

« CERTAINEMENT LE SIÈCLE AINS ORDENÉE ». PLANUL LITANILOR POETICE MEDIEVALE

Magdalena KOWALSKA
Universitatea din Varșovia, Polonia

Rezumat

Scopul acestui articol este de a arăta importanța ordinii evenimentelor în litaniile poetice din Evul Mediu în Franța. Aspectul formal al poeziilor religioase din această perioadă a fost ignorat până în acest moment, având în vedere opiniile stereotipe cu privire la litanii ca texte care nu posedă caracterul narativ al poveștii, dar care pot fi caracterizate prin „o atemporalitate completă”. Un astfel de subiect merită să fie examinat mai îndeaproape în operele lui Rutebeuf, Eustache Deschamps, Georges Chastellain, Jean Meschinot și Roman Dou Lis.

Cuvinte cheie: *litanii, Evul Mediu, ordinea evenimentelor, enumerarea, repetarea, anafora.*

SCRIITORI ROMANTICI FRANCEZI IN GRANADA

Wenceslao-Carlos LOZANO
Universitatea din Granada, Spania

Rezumat

Granada este un spațiu mitic care i-a fascinat pe toți vizitatorii săi din epoca Al-Andalus până în zilele noastre. În această lucrare, ne concentrăm pe scriitorii romantici francezi care au vizitat-o în prima jumătate a secolului al XIX-lea și care, vrajiți de trecutul și frumusețea sa orientală, i-au dedicat unele dintre cele mai frumoase pagini. Chateaubriand, Prosper Mérimée, Théophile Gautier, Alexandre Dumas sau Charles Davillier au fost câțiva dintre acești călători captivați de farmecul acestui oraș, amprenta căruia îl analizăm aici în opera lor literară, într-un context istoric și cultural concret: Spania a vremii în imaginația romantică franceză.

Cuvinte cheie: *Alhambra, literatură de călătorie, romantism, pitoresc, orientalism.*

CATEVA ASPECTE ALE RESCRIERII IN *JACQUES ȘI STAPANUL SAU*, DE MILAN KUNDERA

Valentina RĂDULESCU
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Bazat pe ideea dimensiunilor relaționale și hibrida consubstanțiale cu hipertextualitatea (Frank Wagner), acest articol analizează practicile scripturistice în opera Jacques și stapanul său. Omagiu lui Denis Diderot în trei acte (1971), de Milan Kundera, variantă teatrală a lui Jacques le Fataliste. Dialogul direct dintre cele două lucrări este evidențiat prin noțiunile de rescriere, hipertextualitate, variație, repetiție, metatextualitate, cu scopul de a arăta că textul kunderian nu este o simplă adaptare, ci o creație originală la propriu, care exploatează potențialitățile latente ale romanului diderotian, fiecare dintre cele două texte funcționând ca universul de referință al celuilalt.

Cuvinte cheie: *rescriere, hipertextualitate, variație, repetare, metatextualitate*

RECENZII

TRANSLATIONES, N° 6/2014

Revue du Centre d'Études *Ishtarom-Translationes*, Universitatea de Vest din Timișoara, Georgiana Lungu-Badea & Dana Crăciun (dirs.) *Mondialisation des échanges, des marchés, de l'enseignement.*

Quelle stratégie de traduction pour quel type de texte ? Pour quel public ?, Timișoara : Editura

Universității de Vest, 200 p., ISSN : 2067-2705

<http://www.translationes.utv.ro/de/index.html>

Cecilia CONDEI
Universitatea din Craiova, Romania

CECILIA-MIHAELA POPESCU, *EXPRIMAREA POTENȚIALULUI ȘI A IREALULUI ÎN LATINĂ, FRANCEZĂ ȘI ROMÂNĂ*,

Craiova : Editura Universitaria, 2015, 380 p.

Daniela DINCĂ

Universitatea din Craiova, Romania

DISCOURS ET EFFETS DE SENS. ARGUMENTER, MANIPULER, TRADUIRE,
Études réunies par Carmen PINEIRA-TRESMONTANT, Artois : Artois Presses Université, collection
« Études linguistiques », 2015

Anda RĂDULESCU
Universitatea din Craiova, Romania

**RABIA REDOUANE, *FEMMES ARABES ET ÉCRITURES FRANCOPHONES. MACHREK –
MAGHREB***

Paris : Éditions L'Harmattan, collection « Autour des textes maghrébins », 2014, 303 pages

Valentina RĂDULESCU
Universitatea din Craiova, Romania

**GOES JAN ET MARIANA PITAR (éds.), *LA NÉGATION. ÉTUDES LINGUISTIQUES,
PRAGMATIQUES ET DIDACTIQUES*, Arras : Artois Presses Université,
collection « Études linguistiques », 2015**

Fatima ZIOUANI
Universitatea din Laghouat, Algeria